

منت

منت در معانی متعددی همچون: **قطع کردن**، **نقص** وارد کردن و غیره به کار رفته است. منت در **اصطلاح** به صورتی اطلاق می‌شود که شخص **خوبی** و **احسان** خود را به رخ احسان شده بکشد.

فهرست مندرجات

- ۱ - [منت در لغت](#)
- ۲ - [منت در اصطلاح قرآنی](#)
- ۳ - [تعبیر منت در باره خداوند](#)
- ۴ - [منت از منظر قرآن](#)
- ۵ - [واژه منت و مشتقات آن در قرآن](#)
- ۶ - [اقسام منت](#)
 - ۶.۱ - [منت فعلی](#)
 - ۶.۲ - [منت قولی](#)
- ۷ - [دلایل منت گذاری](#)
 - ۷.۱ - [عزت بخشی](#)
 - ۷.۲ - [تحقیر](#)
- ۸ - [پیامدهای منت انسانها بر یکدیگر](#)
 - ۸.۱ - [ضایع شدن اعمال](#)
 - ۸.۲ - [ایجاد زمینه رشد](#)
- ۹ - [مشمولان منت‌های الهی](#)
 - ۹.۱ - [موسی و هارون](#)
 - ۹.۲ - [یوسف و برادرش](#)
 - ۹.۳ - [مؤمنین و موارد منت خدا بر آنها](#)
 - ۹.۳.۱ - [منت بر تألیف قلوب](#)
 - ۹.۴ - [منت بر ارسال رسل](#)
 - ۹.۵ - [منت بر ایمنی از عذاب](#)
- ۱۰ - [پانویس](#)
- ۱۱ - [منبع](#)

منت در لغت

منت از ریشه "منن" از کلمات اضداد به شمار می‌رود و لذا معانی متعدد و متفاوتی را از جمله: قطع کردن، نقص وارد کردن، حسلب کردن، **قوت دادن**، **تضعیف نمودن**، **نعمت بخشیدن**، نعمت محدود و احسان کردن برای آن ذکر کرده‌اند؛ که در این میان معانی "قطع کردن" را می‌توان به عنوان معنای جامع و مورد اتفاق اکثر لغویین

[۱] [کتاب العین](#)، ج ۸، ص ۳۷۴.

[۲] [لسان العرب](#)، ج ۱۳، ص ۴۱۵.

[۳] [التحقیق فی کلمات القرآن الکریم](#)، ج ۱۱، ص ۱۸۲.

برای این **واژه** دانست. اما برخی اصل آن را از "من" دانسته، به معنی **سنگی** که با آن وزن می‌کنند، که بعداً در نعمت سنگین استعمال شده است.

[۴] [لسان العرب](#)، ج ۱۳، ص ۴۱۵-۴۱۹.

[۵] [مفردات فی غریب القرآن](#)، ص ۷۷۷-۸۷۷.

منت در اصطلاح قرآنی، به صورتی اطلاق میگردد که شخص احسان کننده، احسان خود را به رخ احسان شده، بکشد؛ مثلاً بگوید: این من بودم که چنین و چنان احسانی به تو کردم، و یا به صورتی عمل نماید که حاکی از همین سخن بوده و نعمتش مکرر شود و از نظر او بیفتد که از آن به "[منت قولی](#)" نیز تعبیر می‌کنند.

[۱۶] [المیزان فی تفسیر القرآن](#)، ج ۲۰، ص ۸۲.

[۱۷] [المیزان فی تفسیر القرآن](#)، ج ۲، ص ۳۸۸.

تعبیر منت درباره خداوند

اما منت در مورد [خداوند](#)، در اصطلاح قرآنی به معنی نعمت بخشی است که از آن به "[منت فعلی](#)" تعبیر می‌کنند.

[۱۸] [مفردات راعب](#)، ص ۷۷۷.

منت از منظر قرآن

یکی از صفاتی که [قرآن کریم](#)، آن را [نکو هش کرده](#) و [مؤمنین](#) را از ارتکاب آن [نهی](#) نموده، [اظهار](#) و [ایزاز نعمت](#)، پس از [بخشش](#) آن است؛ چرا که بروز این صفت [قیبح](#) در اعمال انسان، نشانگر وجود صفات خطرناک دیگری است که به عنوان ریشه‌های این صفت مطرح گردیده و در صورت شیوع این صفت در رفتار انسان، اثرات بسیار زیانباری را به دنبال خواهد داشت که آگاهی از آنها موجب [نجات](#) از [هلاکت](#) است؛

[۱۹] [تفسیر نمونه](#)، ج ۲۵، ص ۲۱۵.

لذا [قرآن](#) با آگاهی دادن به [مؤمنان](#)، آنها را از این صفت بر حذر داشته و عوامل و آثار آن را یادآوری می‌نماید که در ذیل به آن اشاره می‌گردد.

[۲۰] [بقره/سور ۲](#)، آیه ۲۶۴.

واژه منت و مشتقات آن در قرآن

واژه منت و مشتقات آن ۲۵ مرتبه در قرآن تکرار شده که ۱۱ مورد از آن مربوط به [منت خداوند](#) بر بندگان بوده و ۸ مورد از آن مربوط به منت‌های بندگان و یا نهی بندگان از منت نهادن بر دیگران است که نشان از اهمیت این موضوع دارد.

اقسام منت

منت از لحاظ تحقق خارجی، دارای دو قسم فعلی و قولی می‌باشد:

← منت فعلی

یکی از اقسام منت، منت فعلی است که به تحقق [انعام](#) و احسان در خارج به صورت فعلی و حقیقی گفته می‌شود؛ مثل اینکه شخصی ب دیگری نعمت زیاد و ارزشمندی بدهد که می‌گویند: فلانی بر فلانی منت گذاشت. لذا این قسم از منت، نه تنها قبیح نیست بلکه [پسندیده](#) نیز می‌باشد، و [منت‌های خداوند](#) بر بندگان نیز از این قسم می‌باشند:

[۱۱] ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن، ج ۴، ص ۲۵۳-۲۵۵.

﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ...﴾

[۱۲] [آل عمران/سور ۳](#)، آیه ۱۶۴.

«خداوند بر مؤمنان منت نهاد (نعمت بزرگی بخشید)...»

← منت قولی

این نوع منت، به اظهار نمودن نعمت سابق و به [رخ کشیدن](#) آن به صورت زبانی اطلاق می‌گردد که از نظر قرآن امری قبیح بوده و از آن نهی شده است؛ زیرا اولاً منافات با [اخلاص](#) و [تقرب](#) داشته و ثانیاً بندگان در انعام استقلال ندارند؛ بلکه [تفضل](#) و توفیقی است که خداوند به آنان عنایت فرموده و ثالثاً آنچه بخشیده، از خود او نیست، بلکه از آن خداست و از سویی موجب [تحقیر](#) و شرمندگی طرف مقابل شده و [ثواب](#) آن را ضایع می‌کند. در مثل گویند: «المِنَّةُ تَهْدِمُ الصَّنِيعَةَ» (منت خوبی را از بین می‌برد). البته، در یک مورد دارای [قیح](#) نبوده و [استثنا](#) شده که اگر شخصی به [کفران نعمت](#) بپردازد، جهت متوجه کردن او، منت [جایز](#) و [نیکو](#) می‌گردد. در مثل گویند: «إِذَا كَفَرْتَ النَّعْمَةَ حَسُنَتْ الْمِنَّةُ» (اگر نعمت کفران شود، منت نیکو است).

[۱۳] ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن، ج ۴، ص ۲۵۳-۲۵۵.

دلایل منت گذاری

منت نهادن با توجه به شرایط افراد، از دلایل خاصی ناشی می‌شود، که برخی از آنها در راستای رشد و عزتمندی انسان است که منت‌های خداوند بر انسانها از این قسم به شمار می‌رود و برخی دیگر در جهت تحقیر انسان‌هاست. در این مقاله به دو مورد اشاره می‌گردند:

← عزت بخشی

یکی از اهداف خداوند بر منت نهادن بر بندگان، **عزت** دادن به بندگان **ضعیف** و **ذلیل** می‌باشد:
«و نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ»
[\[۱۴\] قصص/سوره ۲۸، آیه ۵.](#)

«ما می‌خواهیم بر **مستضعفان** زمین منت نهیم و آنان را پیشوایان و وارثان روی **زمین** قرار دهیم.»
مراد از منت در این آیه شریفه، «**منت فعلی خداوند**» است که بندگان ضعیف خود را که در دستان ظالمان خوار شده‌اند، به قدرت رسانده و **وارث** ستمگران نماید.
[\[۱۵\] تفسیر نمونه، ج ۱۶، ص ۱۶.](#)

← تحقیر

سرزنش و تحقیر افراد، یکی از دلایل منت نهادن و به رخ کشیدن احسان، در بین انسان‌هاست:
«قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَ لَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ»
[\[۱۶\] شعر/سوره ۲۶، آیه ۱۸.](#)

«(فرعون) گفت: «آیا ما تو را در **کودکی** در میان خود **پرورش** ندادیم، و سالیانی از زندگی را در میان ما نبودی؟!»
این سخنان فرعون مصر، در برابر **حضرت موسی**، نوعی **استفهام انکاری** است که او برای تحقیر و خوار کردن موسی، بر احسانهای گذشته خود به او تکیه نمود.
[\[۱۷\] تفسیر المیزان، ج ۱۵، ص ۲۶-۲۶۱.](#)

پیامدهای منت انسانها بر یکدیگر

منت نهادن پس از انعام و احسان، دارای پیامدها و آثاری است؛ اما با توجه به این نکته که منت در برخی موارد پسندیده و در برخی دیگر **ناپسند** بوده، آثاری که بر آن مترتب می‌گردد نیز متفاوت بوده که در اولی مثبت و در دومی دارای آثار منفی خواهد بود. به اختصار به دو مورد اشاره می‌شود:

← ضایع شدن اعمال

ضایع شدن **اعمال نیک** از جمله آثار منفی منت نهادن بر دیگران است. اگرچه احسان به دیگران امری پسندیده و دارای فواید بسیاری برای هر دو طرف می‌باشد، اما این فواید و آثار مثبت با منت نهادن، **ضایع** و **باطل** می‌گردند:
«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْغُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَ الْأَذَى كَالَّذِي يُفْتِنُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ...»
[\[۱۸\] بقره/سوره ۲، آیه ۲۶۴.](#)

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید! بخششهای خود را با منت و **آزار**، باطل نسازید! همانند کسی که **مال** خود را برای نشان دادن به مردم، **انفاق** می‌کند...»
در این آیه انفاق با منت را به **عمل ریائی** تشبیه نموده، که فاقد اخلاص است؛ لذا موجب **بطلان عمل** می‌شود.
[\[۱۹\] تفسیر روشن، ج ۳، ص ۳۶۰-۳۶۱.](#)

← ایجاد زمینه رشد

یکی از آثار مثبتی که برای «منت فعلی» می‌توان تصور کرد اینست که، با منت نهادن و **بخشش** بر گناهکاران و حتی دشمنان، می‌توان زمینه را برای **رشد** و **هدایت** آنها آماده نمود.
قرآن در این رابطه می‌فرماید:
«فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَصَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْبَتْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَتَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدَ وَ إِمَّا فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا...»
[\[۲۰\] محمد/سوره ۴۷، آیه ۴.](#)

«و هنگامی که با **کافران** (جنایت پیشه) در میدان **جنگ** رو به رو شدید، گردن‌هایشان را بزنید، تا به اندازه کافی دشمن را در هم بکوبید؛ در این هنگام **اسیران** را محکم ببندید؛ سپس یا بر آنان منت گذارید (و آزادشان کنید) یا در برابر **آزادی** از آنان **فدیه** بگیرید، تا جنگ بار سنگین خود را بر زمین نهد...»
در این آیه ابتدا سخن از **کشتن کفار** و اسیر کردن آنهاست، اما بعد از بیان این **دستورات الهی**، سخن از آزاد سازی به میل آورده، چرا که این امر می‌تواند موجب تغییر در نوع فکر اسراء کفار و گرایش قلوب آنها به سوی **اسلام** باشد.
[\[۲۱\] الفرقان فی تفسیر القرآن بالقرآن، صادقی تهرانی، محمد، ج ۲۷، ص ۸۷-۸۸.](#)

دستور کشتن مربوط به زمانی است که هنوز جنگ خاتمه نیافته و ادامه دارد، اما دستور اسیر گرفتن آنها مربوط به بعد از در هم شکستن قطعی دشمن است؛ چون اقدام به اسیر کردن سربازان دشمن، قبل از در هم شکستن آنها، موجب تزلزل **سپاه اسلام** و باز ماندن از وظیفه اصلی آنها می‌گردد و حکم آزاد سازی اسیران مربوط به زمانی است که جنگ به طور کامل خاتمه یافته است. لذا **خداوند** دستور می‌دهد تا زمانی که توان مقابله دشمن از بین نرفته و جنگ به طور کامل خوابیده، باید **کشتار** و **اسارت** دشمن تداوم داشته باشد.

مشمولان منت‌های الهی

قرآن برخی از منت‌های خداوند متعال را به صراحت بیان نموده و افرادی را نام برده است. در این نوشتار به بیان چند مصداق بسنده می‌کنیم:

← موسی و هارون

حضرت موسی و برادرش هارون از جمله اشخاصی هستند که خداوند به منت خود بر آنها اشاره می‌کند: «وَ لَقَدْ مَنَّآ عَلَیْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَیْكَ مَا يُوحَىٰ»

[۲۳] طه/سوره ۲۰، آیه ۳۷-۳۸.

«و ما بار دیگر تو را مشمول نعمت خود ساختیم، آن زمان که به مادت آنچه لازم بود، الهام کردیم» این نعمت بخشی مربوط به جریان **ولادت** حضرت موسی است که خداوند با نهایت **لطف** و **محبت** خویش، زمانی که فرعون پسران **بنی اسرائیل** را می‌کشت، او را در خانواده دشمن خونخوار (فرعون) حفظ نموده و از **مرگ** نجات داد.

[۲۴] تفسیر من وحی القرآن، فضل الله، سیدمحمد حسین، ج ۱۵، ص ۱۰۸.

«وَ لَقَدْ مَنَّآ عَلَی مُوسَىٰ وَ هَارُونَ وَ نَجَّیْنَاهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ وَ نَصَرْنَاهُمْ فَاكْتَأَوْا هُمْ الْعَالِیْنَ»

[۲۵] صافات/سوره ۳۷، آیه ۱۱۴-۱۱۶.

«ما به موسی و هارون نعمت بخشیدیم! و آن دو و قومشان را از **اندوه** بزرگ نجات دادیم!» این آیه در مورد لطف خدا بر موسی و هارون است که خداوند این دو بزرگوار را مشمول نعمتی کرد که هر گونه آزار واذیت را از اینها قطع نمود؛ یعنی موسی و هارون و مؤمنان را از **شیر** و آزار فرعونیان نجات داده و با **معجزات** روشن، نصرت بخشید. و اگر از این نعمت عظیم تعبیر به "منت" شده چون منت به معنای قطع کردن است.

[۲۶] التبین فی تفسیر القرآن، ج ۸، ص ۵۲۲.

← یوسف و برادرش

حضرت یوسف و برادرش (بنیامین) نیز از کسانی هستند که بنابر **نص قرآن**، مشمول منت خداوند گشته‌اند:

«...قَالَ أَنَا یُوسُفُ وَ هَذَا أَخِی قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَیْنَا...»

[۲۷] یوسف/سوره ۱۲، آیه ۹۰.

«...گفت: (آری،) من یوسفم، و این برادر من است! خداوند بر ما منت گذارد...»

وقتی برادران یوسف بعد از سالهای طولانی که به دلیل **حسادت**، ایشان را به چاه انداخته و از خانواده و پدرشان دور کرده بودند، در حالی به ایشان رسیدند که او فرمانروای مصر بود، با شدت تعجب «گفتند: آیا تو همان یوسفی؟»

[۲۸] یوسف/سوره ۱۲، آیه ۹۰.

حضرت یوسف در پاسخ برادران، به منت بیکران الهی اشاره نموده و تمام موهبت‌های خداوند را که شامل نجات وی از سختی‌های طاقت فرسا شده و در نهایت رسیدن ایشان به مقام خزانهداری و حکومت بر مصر راه منت الهی در حق **محسنین** می‌داند؛ کسانی که از **صبر** و تقوای مستمری برخوردارند که برادرانش نیز به این حقیقت اعتراف کردند:

[۲۹] اَطِیْبُ الْبَیِّنِ فِی تَفْسِیْرِ الْقُرْآنِ، ج ۷، ص ۲۶۴-۲۶۵.

«قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ ءَاتَرَكَ اللَّهُ عَلَیْنَا وَ إِن كُنَّا لَخَاطِئِیْنَ»

[۳۰] یوسف/سوره ۱۲، آیه ۹۱.

«گفتند: به خدا **سوگند**، خداوند تو را بر ما برتری بخشیده و ما خطاکار بودیم.»

← مؤمنین و موارد منت خدا بر آنها

اشاره به مواردی از منت‌های خداوند بر مؤمنان بر اساس کلام الهی:

← منت بر تألیف قلوب

خدای متعال گاهی با ایجاد **الفت** بین گروه‌های مؤمنین، منت نهاده و می‌فرماید:

«وَ أَلَفَّ بَیْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِی الْأَرْضِ جَمِیْعًا مَّا أَلَفْتَ بَیْنَ قُلُوبِهِمْ وَ لَکِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَیْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِیزٌ حَکِیْمٌ»

[۳۱] انفال/سوره ۸، آیه ۶۳.

«و دل‌های آنها را باهم، الفت داد! اگر تمام آنچه را روی زمین است، صرف می‌کردی که میل دل‌های آنان الفت دهی، نمی‌توانستی! ولی خداوند در میان آنها الفت ایجاد کرد! او **توانا** و **حکیم** است!»

این آیه اشاره به منت خداوند بر پیامبر اسلام است. عنایت بیکران الهی موجب ایجاد الفت بین دو قبیله **اوس** و **خزرج** شد که سال‌های متمادی در حال جنگ بوده و دشمن خونین یکدیگر بودند، تا اینکه خداوند دل‌های آنان را به هم نزدیک نموده و آنان با ندای **توحید** در برابر دنیای شرک به پشتیبانی پیامبر، صف کشیده و قیام نمودند. [۲۲۱] انوار درخشان، حسینی همدانی، سیدمحمد حسین، ج ۷، ص ۳۹۰.

← منت بر ارسال رسل

یکی از منت‌های عظیم الهی بر بندگان **مؤمن**، فرستادن رسولان جهت **هدایت** و **تربیت** آنهاست: «لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ...» [۲۲۲] **آل عمران/سوره ۳، آیه ۱۶۴.**

«خداوند بر **مؤمنان** منت نهاد (**نعمت** بزرگی بخشید) هنگامی که در میان آنها، پیامبری از خودشان برانگیخت...» این آیه به **بعثت** پیامبر اسلام (ص) در میان اعراب اشاره می‌کند. پیامبری که از جنس **بشر** و هم‌زبان با آنها بوده و مهمتر اینکه در مدت کوتاهی آنها را به بهترین وجه تربیت و هدایت نمود و از گمراهی نجات داد و به بالاترین مرتبه **عزت** رساند. [۲۲۳] روان جاوید، تقی تهرانی، محمد، ج ۱، ص ۵۲۶-۵۲۷.

← منت بر ایمنی از عذاب

منت خداوند بر مؤمنان با داخل کردن آنها در **بهشت** و حفظ آنها از **آفت دنیوی** و **عذاب اخروی**، از جمله نعمتهای عظیم الهی است: «قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا وَ قَاتَا عَذَابَ السَّمُومِ» [۲۲۴] **طور/سوره ۵۲، آیه ۲۶-۲۷.**

«می‌گویند: ما در میان خانواده خود ترسان بودیم (مبادا گناهان آنها دامن ما را بگیرد)! اما **خداوند** بر ما منت نهاد و از **عذاب** کشنده ما را حفظ کرد!» آیه فوق اشاره به وضعیت مؤمنان در بهشت و گفتگوی آنها با یکدیگر است. اینکه مؤمنان نجات خود را از عذاب کشنده **جهنم** و متنعم بودن از نعمتهای عظیم بهشتی، منت و **رحمت** و اسعه الهی در حق خودشان می‌دانند. [۲۲۵] **تفسیر نمونه، ج ۲۲، ص ۴۳۸.**

پانویس

۱. [↑](#) **کتاب العین، ج ۸، ص ۳۷۴.**
۲. [↑](#) **لسان العرب، ج ۱۳، ص ۴۱۵.**
۳. [↑](#) **التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، ج ۱۱، ص ۱۸۲.**
۴. [↑](#) **لسان العرب، ج ۱۳، ص ۴۱۵-۴۱۹.**
۵. [↑](#) **مفردات فی غریب القرآن، ص ۷۷۷-۸۷۷.**
۶. [↑](#) **المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۲۰، ص ۸۲.**
۷. [↑](#) **المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۳۸۸.**
۸. [↑](#) **مفردات راغب، ص ۷۷۷.**
۹. [↑](#) **تفسیر نمونه، ج ۲۵، ص ۲۱۵.**
۱۰. [↑](#) **بقره/سوره ۲، آیه ۲۶۴.**
۱۱. [↑](#) **ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن، ج ۴، ص ۲۵۳-۲۵۵.**
۱۲. [↑](#) **آل عمران/سوره ۳، آیه ۱۶۴.**
۱۳. [↑](#) **ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن، ج ۴، ص ۲۵۳-۲۵۵.**
۱۴. [↑](#) **قصص/سوره ۲۸، آیه ۵.**
۱۵. [↑](#) **تفسیر نمونه، ج ۱۶، ص ۱۶.**
۱۶. [↑](#) **شعر/سوره ۲۶، آیه ۱۸.**
۱۷. [↑](#) **تفسیر المیزان، ج ۱۵، ص ۲۶۰-۲۶۱.**
۱۸. [↑](#) **بقره/سوره ۲، آیه ۲۶۴.**
۱۹. [↑](#) **تفسیر روشن، ج ۳، ص ۳۶۰-۳۶۱.**
۲۰. [↑](#) **محمد/سوره ۴۷، آیه ۴.**
۲۱. [↑](#) **الفرقان فی تفسیر القرآن بالقرآن، صادقی تهرانی، محمد، ج ۲۷، ص ۸۷-۸۸.**
۲۲. [↑](#) **تفسیر نمونه، ج ۲۱، ص ۳۹۹-۴۰۱.**
۲۳. [↑](#) **طه/سوره ۲۰، آیه ۳۷-۳۸.**
۲۴. [↑](#) **تفسیر من وحی القرآن، فضل الله، سیدمحمد حسین، ج ۱۵، ص ۱۰۸.**
۲۵. [↑](#) **صافات/سوره ۳۷، آیه ۱۱۴-۱۱۶.**
۲۶. [↑](#) **التین فی تفسیر القرآن، ج ۸، ص ۵۲۲.**

۲۷. [↑ یوسف/سور ۱۲، آیه ۹۰.](#)
۲۸. [↑ یوسف/سور ۱۲، آیه ۹۰.](#)
۲۹. [↑ أطیب البیان فی تفسیر القرآن، ج ۷، ص ۲۶۴-۲۶۵.](#)
۳۰. [↑ یوسف/سور ۱۲، آیه ۹۱.](#)
۳۱. [↑ انفال/سور ۸، آیه ۶۳.](#)
۳۲. [↑ انوار درخشان، حسینی همدانی، سیّد محمد حسین، ج ۷، ص ۳۹۰.](#)
۳۳. [↑ آل عمران/سور ۳، آیه ۱۶۴.](#)
۳۴. [↑ روان جاوید، تقی تهرانی، محمد، ج ۱، ص ۵۲۶-۵۲۷.](#)
۳۵. [↑ طور/سور ۵۲، آیه ۲۶-۲۷.](#)
۳۶. [↑ تفسیر نمونه، ج ۲۲، ص ۴۳۸.](#)

منبع

[دانشنامه موضوعی قرآن.](#)
[سایت پژوهه، برگرفته از مقاله «منت».](#)

رده‌های این صفحه: [علوم قرآن](#)